

Op weg naar een antibioticavrije biologische veehouderij

Joost Boons, biologisch melkveehouder in Welsum

'Zo'n anderhalf jaar geleden heb ik deelgenomen aan een werkgroep Antibioticavrij produceren. Daar is door onderzoek vastgesteld hoeveel antibiotica ik gebruikte. Weinig, dacht ik zelf. Maar met 2,5 à 3 dag-dosering per koe per jaar kwam ik toch boven het gemiddelde van de biologische melkveehouderij uit. Ik ben direct aan de slag gegaan en heb rigoureus alle medicijnen weggegooid.

De cursus van de werkgroep gaf handvatten, maar elk bedrijf moet toch eigen oplossingen zoeken. Heeft de melk van één van mijn koeien een te hoog celgetal – wat duidt op uierontsteking – dan zet ik haar nu soms wel tot 3 tot 4 maanden droog. Dan kan de uier goed tot rust komen. De koeien die te vaak een hoog celgetal hadden, hebben we weggedaan. Dat waren toch wel zes hoogproductieve koeien.

Het gaat hartstikke goed. Uierontsteking komt bijna niet meer voor. Voor mijn 130, 140 koeien heb ik in meer dan een jaar alleen maar één flesje antibioticum gebruikt tegen haarworm. Ook van dat flesje wil ik af.'

Contactinformatie

Gidi Smolders [melkvee]
Wageningen UR
T [0320] 29 34 39
E gidi.smolders@wur.nl

Monique Bestman [pluimvee]
Louis Bolk Instituut
T [0343] 52 38 60
E m.bestman@louisbolck.nl

Martien Bokma [varkens]
Wageningen UR
T [0320] 29 33 79
E martien.bokma@wur.nl

Het antibioticagebruik in de veehouderij moet drastisch omlaag, vooral om de opkomst van resistente bacteriën voor mensen te stoppen. De biologische veehouderij heeft al een flinke voorsprong op de reguliere houderij. Maar het kan nog beter: antibioticavrij. Onderzoekers ondersteunen biologische veehouders met kennis.

In de biologische melkveehouderij ligt het gemiddelde antibioticagebruik op 1,75 dagdosering per koe per jaar. In de gangbare houderij is dat 5,8. Hoewel biologisch het een stuk beter doet, zijn verdere verbeteringen mogelijk. De spreiding in de praktijk is namelijk groot. Tien procent van de biologische ondernemers gebruikt geen antibiotica, maar er zijn er ook die net zoveel gebruiken als de gangbare collega's. Onderzoekers reiken melkveehouders in netwerkgroepen kennis aan en begeleiden hen in hun weg naar antibioticavrij ondernemen. Dat is maatwerk; elk bedrijf is anders.

De meeste antibioticakuren worden gegeven om uierziekten (mastitis) te behandelen of om uierziekten tijdens de droogstand te voorkomen. De sleutel tot minder antibioticagebruik is ziektepreventie door weerbare koeien. In een omgeving met mest zijn altijd ziektekiemen, maar weerbare koeien blijven gezond. Een boer krijgt vooral weerbaar vee door niet voor de hoogste melkproductie te gaan. Dus niet het uiterste van zijn vee te vergen. De raskeuze is daarbij belangrijk: een koe die ook vlees produceert (dubbel-doelras) is robuuster. Zo'n koeienras zorgt wat beter voor zichzelf. Ook de stalrichting en voldoende eiwitrijk voer zijn belangrijke factoren. Net als het gedrag van de veehouder: een rustige boer krijgt rustig vee.

In de pluimveehouderij bestaat een groot verschil tussen antibioticagebruik bij leghennen en vleeskuikens. In de biologische en gangbare leghennenhouderij wordt vrijwel geen antibiotica gebruikt. Gebruikt een boer antibiotica,

dan moet hij een tijdje wachten voordat hij de eieren mag verkopen. In de gangbare vleeskuikenhouderij is het antibioticagebruik hoog en in de biologische houderij nihil, waarschijnlijk door de langzamer groeiende en dus gezondere kippen en de lagere bezetting. Omdat de biologische pluimveehouderij vrijwel geen antibiotica gebruikt is er nooit onderzoek naar gedaan. Voor de gangbare pluimveehouderij kan het interessant zijn in de biologische praktijk inspiratie op te doen voor vermindering van het antibioticagebruik.

De biologische varkenshouderij is net met een project gestart met als doel antibioticavrij te worden. Hoeveel antibiotica de biologische varkenshouderij daadwerkelijk gebruikt, wordt nu onderzocht. De voorlopige schatting ligt op gemiddeld vijf dagdosering per varken per jaar. Dat is op zich al een stuk lager dan in de gangbare varkenshouderij met elf doseringen. Het project 'antibioticavrij' begint met vijf bedrijven die voorop lopen bij terugdringing van het antibioticagebruik. Deze bedrijven hebben al meegedaan aan het onderzoek naar antibioticagebruik, het voorkomen van MRSA en hun bedrijfsvoering. Samen met onderzoekers bekijken ze welke verdere verbeteringen mogelijk zijn om helemaal antibioticavrij te worden. Het project haalt inspiratie uit de werkwijze van het Innovatienetwerk voor de gangbare veehouderij, waarbij boer, dierenarts en een 'erfbezoeker' (meestal de voerleverancier) samen naar de bedrijfsvoering kijken. De ervaringen van deze vijf bedrijven worden natuurlijk gebruikt als inspiratie voor de hele sector op weg naar antibioticavrij. ■